

14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI 4.-6.Ik

”Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokilla 4–6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.” (OPS 2014, 260–261.)

YHTEISKUNTAOPPI 4.Ik

Yhteiskuntaopin tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan oppilaan ja hänen perheensä toimintamahdollisuuksiin omassa lähiympäristössä. - Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Paikalliset lasten harrastukset ja toimintamahdollisuudet Taipalsaarella - Mahdolliset vierailijat ja opintoretket 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vuorovaikutus ympäristön kanssa - Lähiympäristön havainnointi - Tutkiva työote <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiinnostus kouluyhteisöä ja yhteiskuntaa kohtaan
	T2 tukea oppilasta harjaantumaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä yhteiskunnassa toimimisen taitoja. - Harjoitellaan, miten toimia vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä omassa lähiympäristössä, esim. omassa koulussa ja luokassa. 	<p>Esim. KiVa-koulu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyväntekeväisyys ja avustustoiminta, esim. koulun Unicef- ja Nälkääpäivä-tapahtumat - Oppilaskuntatoiminta 	

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys	<p>T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisien yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan omaa roolia yhteisöjen jäsenenä. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. - Tutustutaan lasten oikeuksien sopimukseen. - Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita oppilaan ja koulun arjessa, kuten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan, miten toimia vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä omassa lähiympäristössä, esim. omassa koulussa ja luokassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oma rooli ja toiminta osana perhettä, koulu yhteisöä, Taipalsaarta - Erilaiset perhetyypit - Luokan ja koulun säännöt ja sopimukset - Yhteiskunnan säännöt oppilaan arjessa (esim. liikennesäännöt) - Lasten oikeuksien sopimus - Sukupuolten välinen tasa-arvo oppilaan arjessa - Erilaisten oppijoiden ja erilaisten etnisten ryhmien välinen tasa-arvo koulun arjessa - Oppilaskuntatoiminta - Esim. KiVa-koulu 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuristen merkitysten arvostaminen - Myönteinen ympäristösuhde - Elinympäristön tunteminen ja arvostaminen - Joustava toiminta eri ympäristöissä - Muiden arvostava kohtaaminen - Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja puolustaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutukset omaan ja toisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. - Itsestä ja toisista huolehtiminen - Yksityisyyden suoja - Omat henkilökohtaiset rajat - Sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys - Päätöksenteon harjoittelu - Koulun yhteisten sääntöjen laadintaan osallistuminen ja toimintatapojen kehittäminen - Liikennekasvatus, turvallisuus liikenteessä <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallisuuden vahvistaminen - Päätöksen tekoon osallistuminen - Kokemukset kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista - Omien näkemysten ilmaiseminen - Yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointi
	<p>T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, kuinka oma toiminta sosiaalisessa medias- sa voi vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan paikallisiin me- 	<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalinen media oppilaan arjessa - Paikalliset ajankohtaiset tapahtumat ja uutiset paikallisissa medioissa - Esim. sanomalehti viikko - Mainoksien vaikutus valintoihin 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Median vaikutus kulttuuriin - Asioiden ja tilanteiden tarkastelu eri näkökulmista - Itsensä ilmaisu - Visuaalinen ilmaisu vuorovaikutuksen välineenä <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon hankkimisen ja arvioimisen taidot - Eettiset kysymykset mediassa - Oppilaille merkitykselliset viestinnänmuodot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p>

		<p>dioihin ja tarkastellaan paikallisten asioiden näkymistä mediassa.</p> <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan mainoksia ja pohditaan niiden vaikutusta kulutuskäyttäytymiseen. 		<ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen ja turvallinen teknologian käyttö - Tvt-taitojen kehittäminen
	<p>T5 ohjata oppilasta oivalta- maan työntönteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään</p>	<p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan taloudelliseen toimintaan käytännön tilanteiden kautta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan lähipiirin ammatit ja työpaikat - Rahan ansaitseminen - Mahdolliset luokan ja koulun talkoot ja varainhankintaprojektit 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jakamisen, kohtuullisuuden, säästäväisyyden ja talouden suunnittelun merkitys <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedon esittämistavat ja lähteet <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyötaidot, ristiriitojen käsittely, ratkaisujen etsiminen ja päätöksenteko
	<p>T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä</p>	-	-	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <p>Monilukutaito (L4)</p>
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen	<p>T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä</p>	<p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen taitoja. - Tarkastellaan yhteiskunnan demokraattista päätöksentekoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaskuntatoiminta - Demokraattiset vaalit koulun arjessa tai ajankohtaisesti yhteiskunnassa, esim. presidentin vaalit, eduskunta-, kunnallis- ja oppilaskuntavaalit - Mielipidekirjoitukset - Väittelyt ja keskustelut 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset ilmaisutavat - Toisten asemaan asettuminen ja asioiden tarkastelu eri näkökulmista <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyötaidot, ristiriitojen käsittely, ratkaisujen etsiminen ja päätöksenteko - Yhteisöllisyyden kokemukset
	<p>T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään oman rahan 	<ul style="list-style-type: none"> - Oman rahan käyttö - Vastuullinen kuluttaminen - Vertaisryhmän vaikutus oppi- 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päätöksentekotaidot - Kestävän kulutuksen käytännöt

<p>sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja</p>	<p>käyttöön, säästämiseen ja vastuulliseen kuluttamiseen oppilaan arjen tilanteissa.</p>	<p>laan omiin kulutusvalintoihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jakamisen, kohtuullisuuden, säästäväisyyden ja talouden suunnittelun merkitys - Oman rahan vastuullinen käyttö <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kriittinen lukutaito, fiktion, faktan ja mielipiteen erottaminen <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulutusvalinnat, kestävä kehitys
<p>T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan toimintamahdollisuuksiin oppilaan lähiyhteisöissä. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vastuullista käyttäytymistä mediassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollinen yhteistyö paikallisten harrastustoimijoiden kanssa - Käytetään sähköisiä oppimisympäristöjä mahdollisuuksien mukaan (esim. Peda.net) 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ajanhallinta, hyvä käytös sekä muut hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavat toimintatavat <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet - Haetun tiedon soveltuvuus ja luotettavuus <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt:n vastuullinen ja turvallinen käyttö, hyvät käytöstavat - Eri viestintäjärjestelmien käyttö <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen mahdollisuuksien mukaan koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin

YHTEISKUNTAOPPI 5.lk

Yhteiskuntaopin tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään päätöksentekoon. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen taitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdolliset vierailijat, esim. paikalliset päättäjät, nuorisovaltuuston jäsenet - Oppilaskuntatoiminta - Ajankohtaiset yhteiskunnalliset asiat mediassa - Mahdolliset opintoretket 	
	T2 tukea oppilasta harjaantumaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, kuinka itse voi vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan omia ja eri järjestöjen toimintamahdollisuuksia ja harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ihmisoikeudet, tasa-arvo, sananvapaus - Hyväntekeväisyys ja avustustoiminta, esim. koulun Unicef- ja Nälköpäivä-tapahtumat - Mahdollinen yhteistyö järjestöjen kanssa 	

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys</p>	<p>T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisien yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan omaa roolia kuntalaisena ja kansalaisena. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään kotikuntaan ja Suomen valtioon yhteisönä, sen asukkaiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin. - Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita. - Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan yhteiskunnassa toimimisen ja demokraattisen vaikuttamisen taitoja. - Tutustutaan Suomen valtion ja kuntien hallintoon. - Tutustutaan Suomen asemaan Euroopassa, Euroopan Unionissa ja itsenäisenä valtiona. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oma rooli kuntalaisena ja Suomen kansalaisena - Oma rooli Euroopan yhteisössä - Väestörekisteri, henkilötiedot, henkilötunnus, henkilöllisyystodistus, passi - Suomen eri kulttuurit ja vähemmistöryhmät - Suomen lait - Rikos, rangaistus, vahingonkorvaus - Tekijänoikeudet - Ihmisoikeuksien sopimus, lasten oikeuksien sopimus, lapsiasiavaltuutettu - Sananvapaus, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, perusoikeudet, syrjintä, yksityisyyden suoja - Pakolaisuus, maahanmuutto, maastamuutto - Demokratian muodot: suora ja edustuksellinen demokratia - Vaalit ja äänestäminen - Kunnallishallinto: valtuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja - Valtion hallinto: eduskunta, hallitus, presidentti - Itsenäinen Suomi, pääkaupunki, kielet, rahayksikkö, valtion tunnukset ja symbolit, hyvinvointivaltio - Suomi osana Eurooppaa ja Euroopan unionia 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutukset niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. - Itsestä ja toisista huolehtiminen - Yksityisyyden suoja - Omat henkilökohtaiset rajat - Sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet, tiedon soveltuvuuden arvioiminen, kriittinen lukutaito <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan tasa-arvoon, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä ja tilanteita
---	--	---	--	---

<p>T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia muihin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan yhteiskunnallisten asioiden näkymistä eri medioissa.0 <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan vaikuttamisen keinoja erilaisissa medioissa. - Harjoitellaan vastuullista toimintaa ja osallistumista erilaisissa medioissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen toiminta netissä - Oma toiminta sosiaalisessa mediassa - Ajankohtaisten yhteiskunnallisten asioiden uutisointi (esim. vaalit) - Mielipidekirjoitukset - Vaikuttaminen eri medioissa - Sähköisten oppimisympäristöjen käyttö mahdollisuuksien mukaan 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mediakulttuurin analysointi - Median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kriittinen lukutaito, fiktion, faktan ja mielipiteen erottaminen - Monipuoliset tiedonlähteet, tiedon soveltuvuuden arvioiminen, kriittinen lukutaito <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt:n rooli vaikuttamiskeinona - Harjoitellaan tiedonhakua, lähteiden hyödyntämistä oman tiedon tuottamisessa ja työskentelemään tv:n avulla
<p>T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä</p>	<p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvojen näkymistä yhteiskunnallisessa tiedossa. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan, millä keinoin yksilö voi itse vaikuttaa muihin ja kuinka eri tahot pyrkivät vaikuttamaan yksilöön. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ajankohtaisten uutisten erilaiset vaikutukset erilaisten yksilöiden ja yhteisöjen arkeen - Ajankohtaiset poliittiset aiheet - Gallupit, kampanjat, mielipidekirjoitukset 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tunnistamaan asioihin liittyviä erilaisia näkökulmia - Harjaannutaan asioiden kriittiseen tarkasteluun <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen	<p>T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan mahdollisuuksia demokraattiseen vaikuttamiseen lähiyhteisöissä. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan käytännössä demokraattista vaikuttamista ja yhteiskunnassa toimimista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaskuntatoiminta - Luokan ja koulun omat äänestykset ja vaalit - Luokan yhteiset säännöt ja sopimukset - Esim. kampanjat, väittelyt, keskustelut, puheet 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset ilmaisutavat, monipuolisen ja taitavan kielenkäytön taitojen kehittäminen - Vuorovaikutus, yhteistyö ja hyvä käytös <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien valintojen ja tekojen vaikutus itselle, lähiyhteisölle ja yhteiskunnalle - Yhteisöllisyyden kokemukset - Harjoitellaan vaikuttamisen ja osallistumisen taitoja
	<p>T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan mahdollisuuksia osallistua erilaisten yhteisöjen toimintaan omassa kunnassa ja lähiseudulla. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan median turvallista ja tiedostavaa käyttöä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdolliset vierailijat ja opintoretket - Oppilaskuntatoiminta - Esim. vaalikampanja - Paikalliset harrastustoiminnat, niiden toimintaan tutustuminen - Mahdolliset sähköiset oppimisympäristöt - Mahdolliset luokkalehdet ja blogit 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet - Haetun tiedon soveltuvuus ja luotettavuus <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt:n vastuullinen ja turvallinen käyttö, hyvät käytöstavat - Harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien käyttöä <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innostetaan oppilaita osallistumaan mahdollisuuksien mukaan koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin

YHTEISKUNTAOPPI 6.Ik

Yhteiskuntaopin tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan työntekoon ja ammatteihin. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan ja kestävään kuluttamiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Paikalliset yritykset - Mahdolliset opintoretket - Vaikuttaminen omilla kulusvalinnoilla 	
	T2 tukea oppilasta harjaantumaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vastuullisen kuluttamisen taitoja. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, millaisia erilaisia hyväntekeväisyys- ja avustustoimintoja on olemassa ja miten ne toimivat. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan kestävä kuluttamisen periaatteita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyväntekeväisyys ja avustustoiminta, esim. koulun Unicef- ja Nälkääpäivä-tapahtumat - Kestävä kuluttaminen 	

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys	<p>T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilais- ten yhteisöjen jäsenenä, ym- märtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen työntekoon. <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen työyhteisön jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin. - Tarkastellaan turvallisen yhteiskunnan periaatteita. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen rahan ansaitsemiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lapsityövoimaan liittyvät säännökset - Nuorten työnteko, kesätyö - Työsopimus, palkka, verot - Vapaaehtoistyö, talkootyö - Turvallinen yhteiskunta - Poliisi, oikeuslaitos 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nuoren oikeudet työelämässä - Sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sopimustekstit <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien tekojen merkitys yhteiskunnassa
	<p>T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkit- tystä omassa arjessa ja yhteis- kunnassa</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan oman toiminnan vaikutuksia. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen vastuulliseen osallistumiseen taloudellisessa toiminnassa. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan käytännön tilanteiden kautta median rooliin taloudellisessa toiminnassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mainonnan ja sosiaalisen median rooli kulutusvalintojen tekemisessä - Sosiaalinen media vaikutuskanavana, esim. vaikutukset yrityksiin ja palveluntuottajiin 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mediakulttuuriin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fiktio, faktan ja mielipiteen erottaminen - Tekstien erilaiset tavoitteet - Kriittinen lukutaito <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen ja turvallinen käyttö - Hyvät käytöstavat - Tvt:n rooli vaikuttamiskeinona
	<p>T5 ohjata oppilasta oivalta- maan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen työntekoon ja ammatteihin. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekseen rahan ansaitsemiseen. - Tutustutaan paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oman kunnan työpaikat, julkinen ja yksityissektori - Paikalliset yritykset ja yrittäjät - Raha vaihdon välineenä - Palkka, verot - Voitto, tappio - Talkootyö, vapaaehtoistyö - Mahdolliset luokan omat varainhankintaprojektit - Esim. Yrityskylä - Mahdolliset vierailut ja vierailijat 	<p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kokemukset työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta - Työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuun kantaminen - Yhteisöllisyyden kokemus

	<p>T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuotamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan arjen valintatilanteita. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan erilaisia vaikuttamisen tapoja. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan erilaisten tuotteiden markkinointia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten tuotteiden markkinointiin liittyvät tarkoitusperät ja tavat (esim. luomu, kauppojen edulliset omat merkit, Joutsen-merkit, kotimaiset tuotteet, reilu kauppa...) 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksenasettelutaito - Tunnistetaan erilaisia näkökulmia <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asioiden tarkastelu eri näkökulmista <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huomataan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia erilaisia keinoja teksteissä käytetään
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen</p>	<p>T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>
	<p>T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään omaan rahankäyttöön ja talouden hoitoon. - Perehdytään vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa. <p>S4 Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään rahan käyttöön ja säästämiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suomen valuutta - Pankki, tili, laina, korko - Käteinen, pankkikortti, luottokortti, sähköinen raha - Säästäminen - Ostaminen, kauppa sopimuksena myyjän ja ostajan välillä, takuu - Tuotteen hinnan muodostuminen - Oma rahankäyttö - esim. oman rahankäytön suunnittelu ja seuranta - Vastuulliset kulutusvalinnat 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yksityisyyden suojaamisen merkitys - Kestävän kuluttamisen käytännöt - Jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitys - Kuluttajana toimiminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet
	<p>T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla</p>	<p>S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vastuullista ja turvallista median käyttöä. <p>S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan yhteiskunnassa toimimisen taitoja ja yh- 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdolliset sähköiset oppimisympäristöt - Mahdolliset projektit tai muut tehtävät paikallisiin yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin liittyen - Esim. Yrityskylä 	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ajanhallinnan taidot, hyvä käytös, vastuunottaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tiedonlähteet - Monipuoliset tiedon esittämisen tavat - Tiedon soveltavuuden arviointi - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

		teistyötä.		<ul style="list-style-type: none">- Turvallinen ja vastuullinen tv:n käyttö- Tv:n käyttö oman tiedon tuottamisessa- Harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien käyttöä Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) <ul style="list-style-type: none">- Innostetaan osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan
--	--	------------	--	---

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4–6

”Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelamisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.” (OPS 2014, 261.)

Yhteiskuntaoppi on oppiaine, jonka oppimisympäristössä korostetaan toiminnallisuutta ja oppilaan omaa osallistumista. Opiskeluun kuuluu olennaisena osana monipuoliset tiedonhankinta- ja esittämistavat, mikä edistää oppilaan taitoa suhtautua kriittisesti tarjolla olevaan tietoon. Opetuksessa käytetään hyödyksi mahdollisuuksien mukaan koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä. Opiskelussa hyödynnetään paikallisia toimijoita esimerkiksi vierailujen, vierailijoiden ja haastattelujen muodossa. Oppiaine sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

”Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuun yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.” (OPS 2014, 261.)

Oppilasta tuetaan kasvussa täysivaltaiseksi yhteiskunnan jäseneksi hänen omat lähtökohtansa huomioiden ja yhdessä muiden kanssa työskennellen. Tarkastelemalla paikallisen yhteiskunnan toimintaa saadaan avattua ja konkretisoitua oppiaineen keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

”Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.” (OPS 2014, 261.)

Tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Arvosanan kahdeksan (8)/ hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	-	<ul style="list-style-type: none"> - Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. - Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	-	<ul style="list-style-type: none"> - Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. - Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	- Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. - Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	- Median roolin tarkastelu	- Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteen ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	- Työnteen ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	- Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteen ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	- Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	- Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	- Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	- Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	- Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	- Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	- Mediataidot	- Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Arviointi on kannustavaa, jatkuvaa ja kokonaisvaltaista. Monipuolisia arviointimenetelmiä käyttämällä saadaan tietoa oppilaan tiedoista, taidoista ja kyvystä soveltaa oppimian asioita.